

اجلاس نوامبر ۲۰۰۳ شورای حکام

قبل از برگزاری اجلاس نوامبر ۲۰۰۳ شورای حکام، شاهد برخی تحولات مهم هستیم. محمد البرادعی، مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، در ۱۶ اکتبر ۲۰۰۳ (۲۴ مهر ۱۳۸۲) به منظور مذاکره پیرامون مفاد قطعنامه سپتامبر ۲۰۰۳ شورای حکام به تهران سفر کرد. البرادعی پس از دیدار با دکتر روحانی، دبیر وقت شورای عالی امنیت ملی و مذاکره‌کننده ارشد هسته‌ای، خاطر نشان کرد اطمینان‌هایی دریافت کرده است که ایران همکاری‌های خود با آژانس را تسریع خواهد کرد و تمامی اطلاعات و توضیحات لازم درخصوص موضوعات باقی‌مانده را ارائه خواهد کرد. از طرف دیگر، به موازات کار فنی و حقوقی با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، مذاکرات سیاسی نیز با سه کشور اروپایی انگلیس، فرانسه و آلمان آغاز گردید. از این رو، وزیر امور خارجه سه کشور اروپایی در تاریخ ۲۹ مهرماه ۱۳۸۲ (۲۱ اکتبر ۲۰۰۳) و براساس دعوت دولت جمهوری اسلامی ایران، به ایران سفر کردند. حاصل این سفر، تفاهم درخصوص بیانیه تهران بود. این تفاهم درشرایطی صورت گرفت که فشارهای بسیاری از سوی این کشورها در راستای الزام ایران به پذیرش پروتکل الحاقی و تعلیق غنی‌سازی و تهدید به ارجاع موضوع هسته‌ای به شورای امنیت مطرح بود. براساس این بیانیه، تعهدات دولت ایران به شرح زیر می‌باشد:

- همکاری کامل با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و پاسخ به الزامات و سؤالات باقی‌مانده آژانس به صورت شفاف و حل و فصل آن‌ها و اصلاح هرگونه قصور احتمالی.
- امضای پروتکل الحاقی و آغاز فرآیند تصویب آن و اجرای پروتکل الحاقی تا پیش از تصویب آن به عنوان یک اقدام حسن‌نیت.
- تعلیق تمامی فعالیت‌های غنی‌سازی اورانیوم و بازفرآوری به صورت داوطلبانه، به صورتی که آژانس تعریف می‌کند.

تعهدات سه کشور اروپایی نیز براساس بیانیه تهران، به شرح زیر می‌باشد:

- شناسایی حق ایران برای استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای برابر با معاهده منع گسترش سلاح هسته‌ای. این تعهد، مسئله جدیدی نیست. نه تنها حق ایران، بلکه حق تمامی کشورهای عضو معاهده عدم اشاعه برای بهره‌مندی از انرژی هسته‌ای جهت مقاصد صلح‌آمیز به صراحت در ماده ۴ معاهده مورد تصریح قرار گرفته است. نکته مهم، اعمال این حق است و این آن چیزی است که در این بیانیه مغفول باقی‌مانده است.

- اجرای کامل تصمیمات ایران که توسط مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی به تأیید برسد، باید موجب شود که شورای حکام آژانس وضعیت کنونی را حل و فصل نماید. این تعهد از جمله تعهدات کلی است که زمان و مکانیسم اجرایی آن به هیچ وجه مشخص نمی باشد. حدود و ثغور همکاری با آژانس و ابهامات و مسائل باقی مانده مشخص نشده اند و طبیعتاً رضایت مندی آژانس نیز امری کلی است که چگونگی تحقق و اعلام آن در هاله ای از ابهام خواهد بود.

- این امر موجب خواهد شد راه برای گفتگو بر مبنای همکاری های درازمدت باز شود و از این طریق، به تمامی طرف های موردنظر درباره برنامه تولید انرژی هسته ای ایران اطمینان داده خواهد شد. به محض این که نگرانی های بین المللی از جمله نگرانی های سه کشور کاملاً برطرف شود، ایران می تواند انتظار داشته باشد که به طور آسان تری به فناوری مدرن و اقلام دیگری در حوزه های مختلف دست یابد. در این خصوص نیز طرف اروپایی هیچ تعهدی را نپذیرفته و فقط به یک سری موارد کلی اشاره می کند. رفع نگرانی های بین المللی و سه کشور هیچ معیار خاصی ندارد و می تواند بدون محدودیت زمانی به طول انجامد و شاید نگرانی آن ها هیچ وقت رفع نشود. ضمن این که پس از رفع نگرانی ها ایران فقط می تواند انتظار داشته باشد که به برخی فناوری ها دست پیدا کند، نه این که اروپایی ها متعهد خواهند بود که این فناوری ها را در اختیار ایران قرار دهند. نکته ظریف این است که این کشورها حتی حاضر نشدند اظهار کنند که ایران پس از تحقق شرایط مزبور می تواند فناوری چرخه سوخت را اعمال نماید، بلکه به طور ابهام آمیزی تنها سخن از فناوری های مدرن و سایر اقلام به میان می آورند. این مطلب نشان می دهد که این کشورها از همان ابتدای مذاکرات با ایران، کنار گذاشتن چرخه سوخت بومی در ایران را مدنظر داشتند و در این مسیر مذاکره می کردند.

- سه کشور با ایران برای ارتقای امنیت و ثبات در منطقه از جمله ایجاد منطقه عاری از سلاح کشتار جمعی در خاورمیانه، مطابق با اهداف سازمان ملل متحد همکاری خواهند نمود. این تعهد نیز فی نفسه دارای تناقضات بسیاری است. در حالی که غرب و آمریکا با آزاد گذاشتن دست رژیم صهیونیستی اسرائیل جهت توسعه کمی و کیفی زرادخانه هسته ای خود صحبت از

همکاری با ایران برای ایجاد منطقه عاری از سلاح های کشتار جمعی می کنند، جای تأمل بسیاری دارد. این کشورها بهتر است به این رژیم فشار بیاورند تا به معاهده منع گسترش سلاح های هسته ای پیوسته و تمامی تأسیسات هسته ای خود را تحت نظارت و پادمان آژانس بین المللی انرژی قرار دهد.

با نگاهی به قطعنامه مورخ ۱۲ سپتامبر ۲۰۰۳ شورای حکام آژانس بین المللی انرژی اتمی، مشخص می شود هر آن چه که در این بیانیه به عنوان تعهدات ایران از آن نام برده می شود، درخواست هایی است که این شورای سیاسی از ایران حدود ۴۰ روز قبل از بیانیه تهران داشته است. درخواست های این قطعنامه از ایران به شرح زیر می باشد:

- همکاری سریع تر و کاملاً شفاف با آژانس.
- ارائه اطمینان از این که دیگر قصوری راجع به گزارش مواد، تأسیسات و فعالیت های ایران که براساس موافقت نامه پادمان موظف به گزارش آن ها است، وجود ندارد.
- تعلیق همه فعالیت های مربوط به غنی سازی اورانیوم از جمله معرفی مواد هسته ای به نطنز، به عنوان یک اقدام اعتماد آور.
- اصلاح همه قصورهای شناسایی شده توسط آژانس.
- امضاء و تصویب پروتکل الحاقی و اجرای کامل پروتکل الحاقی قبل از تصویب آن، به عنوان اقدام اطمینان ساز.

این، بدین معناست که اجرای درخواست های قطعنامه غیرقانونی شورای حکام به شیوه ای دیگر با ایران مورد توافق قرار گرفته است و سه کشور اروپایی با مواضع از قبل تعیین شده وارد مذاکره با ایران شدند. از طرف دیگر، در یک بررسی کلی مشخص می شود که در بیانیه تهران تعهدات سه کشور اروپایی به هیچ وجه قابل قیاس با تعهدات ایران نمی باشد. تعهدات ایران همه واجد شرایط اجرایی فوری بوده و تعهدات طرف اروپایی، در واقع اشاره به یک سری مسائل کلی است که جنبه لازم الاجرائی نیز ندارد.

بنیان تعلیق فعالیت های غنی سازی توسط ایران، در بیانیه تهران گذاشته شد. در مذاکرات تهران، وزرای امور خارجه سه کشور اذعان کردند که تعلیق فقط به عنوان یک اقدام اعتمادساز خواهد بود و برای مدت زمان بسیار کوتاهی انجام خواهد شد. اما عملکرد بعدی این کشورها در مذاکرات نشان داد

که عملاً به دنبال توقف دائمی فعالیت های هسته ای در ایران می باشند. دبیر سابق شورایی عالی امنیت ملی با یادآوری حضور وزرای امور خارجه سه کشور اروپایی در کاخ سعد آباد گفت: "در این مذاکرات گفتید چند هفته تعلیق کنید، ما کلیه مسائل را حل می کنیم و شما راهتان را ادامه دهید. این چند هفته، چند سال شد و شما نپذیرفتید، شما تخلف کردید. من همه متون مذاکراتی آن دو سال را مطالعه کرده ام و در جریان مذاکرات بودم. شما در سعد آباد گفتید چند هفته تعلیق، ولی در آژانس قطعنامه صادر کردید!"^۱

متعاقب بیانیه تهران، جمهوری اسلامی ایران در ۲۳ اکتبر ۲۰۰۳ (۱ آبان ۱۳۸۲) اظهار نامه ها و اسناد برنامه هسته ای ایران در گذشته را به آژانس ارائه نمود. مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی طی مصاحبه ای در این خصوص گفت: مجموعه عظیمی از اسناد به آژانس ارائه شده است که ما باید کار راستی آزمایی در خصوص آن ها را آغاز کنیم. دکتر صالحی، نماینده وقت ایران در آژانس به من گفت که ایران ظرف چند روز آتی نامه موافقت با انعقاد پروتکل الحاقی را به آژانس خواهد کرد. وی، همچنین از نتایج نشست تهران با وزرای خارجه سه کشور اروپایی مرا مطلع نمود و گفت که ایران طبق بیانیه تهران پذیرفته است که فعالیت های مرتبط با غنی سازی را تعلیق نماید. این دو اقدام، گام های اعتمادساز می باشند. اولویت اول آژانس تجزیه و تحلیل اظهار نامه ها و اولویت دوم نیز انعقاد پروتکل الحاقی خواهد بود.

نامه رسمی پذیرش پروتکل الحاقی از سوی جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۰ نوامبر ۲۰۰۳ (۱۹ آبان ۱۳۸۲) تسلیم آژانس گردید که در تاریخ ۲۱ نوامبر ۲۰۰۳ (۳۰ آبان ۱۳۸۲) نیز این پذیرش (امضاء) توسط شورای حکام در اجلاس نوامبر خود به تصویب رسید. پس از این مصوبه، جمهوری اسلامی ایران در ۱۸ دسامبر ۲۰۰۳ (۲۷ آذر ۱۳۸۲) پروتکل الحاقی را امضاء نمود و اجرای داوطلبانه آن را بدون تصویب آن در مجلس آغاز نمود که این اجراء برای بیش از دو سال به طول انجامید. در اجلاس نوامبر ۲۰۰۳ شورای حکام، البرادعی مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی، گزارش مبسوطی را از اجرای پادمان در جمهوری اسلامی ایران ارائه نمود. در این گزارش، به برخی از قصورها در اظهار از سوی ایران اشاره شد و بر ضرورت اجرای پروتکل الحاقی تأکید شده است و همچنین تأکید شده است که شواهدی دال بر برنامه هسته ای نظامی در ایران وجود ندارد. مدیرکل آژانس در

---

^۱ اظهارات رئیس مجلس شورای اسلامی در مراسم سالگرد تأسیس شبکه پرس.تی.وی، ایسنا، ۱۳۸۷/۴/۱۴

گزارش خود از اعلام آمادگی جمهوری اسلامی ایران برای تعلیق فعالیت های غنی سازی و امضاء و اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی استقبال نمود.

نماینده جمهوری اسلامی ایران در آژانس بین المللی انرژی اتمی نیز با قرائت بیانیه ای اظهار داشت تمام آن چه که در رابطه با فعالیت های هسته ای ایران وجود دارد، برخی قصورهاست که ایران نیز حس مسئولیت شناس خود درمورد این قصور را با اتخاذ اقدامات اصلاحی نشان داده و با آژانس همکاری کاملی کرده است. در این بیانیه همچنین آمده است که جمهوری اسلامی ایران با شفاف سازی تمامی فعالیت های صلح آمیز هسته ای گذشته خود و همچنین اعلام تمایل نسبت به امضای پروتکل الحاقی، سعی وافری در کسب اعتماد جامعه بین المللی نموده است و لذا انتظار دارد این گام های اساسی با خاتمه بخشیدن به تمام تحریف ها و قلب واقعیت ها درمورد برنامه هسته ای ایران و رفع محدودیت های فراروی دسترسی آن به فناوری صلح آمیز هسته ای و شناسایی قابلیت ها و توانمندی های صلح آمیز آن در تمامی مجامع مربوطه بین المللی، به طور متقابل پاسخ داده شود.

جنبش عدم تعهد نیز در این اجلاس با صدور بیانیه ای، ضمن حمایت از برنامه هسته ای ایران همکاری های کامل آن را با آژانس خاطر نشان ساخت و از فرایند مذاکرات سیاسی و همچنین اعلام آمادگی ایران برای تعلیق و اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی استقبال نمود.

شورای حکام نیز بنا به درخواست آمریکا و کشورهای غربی، قطعنامه ای را درمورد برنامه هسته ای ایران تصویب کرد. در این قطعنامه، ضمن ابراز خرسندی از آمادگی جمهوری اسلامی ایران برای امضاء و اجرای موقت پروتکل الحاقی و تعلیق فعالیت های غنی سازی، از ایران خواسته شده است تمامی اقدامات اصلاحی لازم را به صورت فوری و به منظور همکاری کامل با آژانس و اعطای دسترسی نامحدود به آن اتخاذ نماید.

۱. گزارش مدیرکل آژانس در خصوص اجرای موافقت نامه پادمان در ایران^۱

الف) وقایع نگاری از سپتامبر ۲۰۰۳

از تاریخ ۱۴ تا ۱۸ سپتامبر ۲۰۰۳ آژانس مبادرت به بازرسی از رآکتور تحقیقاتی تهران (TRR) و (PFEP) نمود. فعالیت های بازرسی در رآکتور تحقیقاتی تهران شامل بررسی موجودی فیزیکی و بررسی اطلاعات طراحی و یکسری فعالیت ها درمورد پیگیری مسائل مربوط به اورانیوم طبیعی وارداتی در سال ۱۹۹۱ و شامل بررسی بیشتر سیلندرهایی که گفته می شود گاز UF_6 از آن نشت کرده بود، می شد.

آژانس در ۱۶ سپتامبر ۲۰۰۳ در دیدار با نمایندگان ایران، نتایج تجزیه و تحلیل نمونه برداری های محیطی از شرکت کالای الکتریک در اوت ۲۰۰۳ را که حاکی از وجود ذرات اورانیوم با غنای بالا (HEU) و اورانیوم با غنای پایین (LEU) بود، به بحث گذاشت. همچنین نتایج نمونه برداری های محیطی کارخانه آزمایشی غنی سازی سوخت نطنز که وجود انواع ذرات اورانیوم با غنای بالا و پائین و دیگر ذرات که از نوع مواد موجودی که ایران در اختیار دارد نبود را نشان می داد، مورد بحث قرار گرفت.

معاون مدیرکل آژانس در امور پادمان و رئیس بخش (ب) عملیات پادمان، در ۲ و ۳ اکتبر ۲۰۰۳ به منظور مذاکره پیرامون فوری ترین موضوعات اجرایی پادمان به ایران سفر نمودند. متعاقب این مذاکرات، یک تیم فنی از آژانس از ۴ تا ۱۲ اکتبر ۲۰۰۳ به منظور اجرای فعالیت های مربوط به راستی آزمایی فعالیت های ایران در زمینه های تبدیل اورانیوم و غنی سازی لیزری و سانتریفیوژ گازی، از ایران بازدید نمود. به دنبال گزارش های منابع آزاد مبنی بر انجام فعالیت های غنی سازی در مجتمع صنعتی کلاهدوز در غرب تهران، در تاریخ ۵ اکتبر ۲۰۰۳ به تیم مزبور اجازه داده شد تا از سه مکان که آژانس از روی گزارش های واصله شناسایی کرده بود بازدید نماید و علی رغم آن که فعالیتی که به غنی سازی اورانیوم مربوط باشد مشاهده نگردید، نمونه برداری های محیطی صورت گرفت.

ایران در نامه ای به تاریخ ۹ اکتبر ۲۰۰۳، درمورد فعالیت های تحقیقاتی انجام شده پیرامون روندهای تبدیل اورانیوم از جمله اذعان به تحقیقات آزمایشگاهی و بیشتر از آن اطلاعاتی را ارائه نمود و تأیید

---

^۱ GOV/۲۰۰۳/۷۵, ۱۰ November ۲۰۰۳.

کرد که بین سال های ۱۹۸۱ و ۱۹۹۳ در مرکز فن آوری هسته ای اصفهان و در مرکز تحقیقات هسته ای تهران مبادرت به اقدامات آزمایشی اولیه کرده است.

یک تیم بازرسی آژانس در تاریخ ۱۳ و ۲۲ اکتبر ۲۰۰۳ مبادرت به بازرسی های پادمانی در مرکز تحقیقاتی نظنز و دیگر تأسیسات در اصفهان و تهران نمود. این بازرسی ها شامل فعالیت های پیگیری در مورد ذرات اورانیوم با غنای بالا و اورانیوم با غنای پائین در شرکت کالای الکتریک و نظنز بود.

بنا به دعوت دولت ایران، مدیرکل در ۱۶ اکتبر ۲۰۰۳ در تهران با دکتر روحانی دبیر شورایی عالی امنیت ملی ایران، دیدار کرد و در مورد موضوعاتی که نیاز به حل و فصل فوری داشتند گفتگو نمود. در این ملاقات، دکتر روحانی اظهار داشت که تصمیم گرفته شد تا طی هفته آینده تمامی فعالیت های هسته ای گذشته و حال ایران به آژانس ارائه گردد. وی، همچنین آمادگی ایران برای انعقاد پروتکل الحاقی و تا زمان لازم الاجراء شدن آن، اقدام براساس پروتکل و سیاست شفافیت کامل را اعلام نمود. براساس درخواست مقامات ایرانی، در ۱۸ و ۱۹ اکتبر ۲۰۰۳ به منظور گفتگو پیرامون مسائل مربوط به انعقاد پروتکل الحاقی از سوی ایران، نشست بین کارکنان حقوقی، فنی و سیاسی آژانس و مقامات ایران در تهران برگزار شد. در پی ملاقات مورخ ۱۶ اکتبر ۲۰۰۳ مدیرکل با آقای روحانی، آقای آقازاده معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران با ارسال نامه ای به تاریخ ۲۱ اکتبر ۲۰۰۳ مجدداً اعلام نمود که جمهوری اسلامی ایران تصمیم گرفته است تا تصویری کامل از فعالیت های هسته ای خود را با هدف رفع هرگونه ابهامات و تردیدها در مورد ماهیت کاملاً صلح آمیز این فعالیت ها و آغاز یک مرحله جدید از اعتماد و همکاری در این زمینه در سطح بین المللی، ارائه نماید. آقای آقازاده در نامه خود افزود که ایران آماده است تا در شفافیت کامل، هرگونه روشن سازی بیشتر را که آژانس ضروری تشخیص بدهد ارائه نماید.^۱ در این نامه، ایران تأیید نمود که بین سال های ۱۹۹۸ و ۲۰۰۲ مبادرت به انجام برخی آزمایش های ساتریفیوژ در شرکت کالای الکتریک کرده و از UF₆ وارداتی در سال ۱۹۹۱ استفاده نموده و بین سال های ۱۹۹۱ و ۲۰۰۰ دارای برنامه غنی سازی لیزری بوده است.

---

^۱ آقای آقازاده در این نامه همچنین به انتظارات دولتش مبنی بر این که آژانس در تهیه گزارش خود باید نگرانی های ایران و محدودیت ها در مورد افشای کامل اطلاعات مشروح در مورد این برنامه ها در گذشته به ویژه نگرانی در مورد توسعه تحریم های غیرقانونی برای جلوگیری از بهره مندی ایران از حق مسلم خود در زمینه فن آوری هسته ای و فعالیت های هسته ای با اهداف صلح آمیز طبق ماده ۴ معاهده را مورد توجه قرار دهد، اشاره نموده است (آژانس).

یک تیم فنی از آژانس به ریاست مدیر بخش (ب) پادمان شامل کارشناسان فناوری سانتریفیوژ، طی روزهای ۲۷ اکتبر و اول نوامبر ۲۰۰۳ به منظور پیگیری این موضوعات و سایر موضوعات خصوصاً منشأ آلودگی اورانیوم با غنای بالا و پائین، از ایران بازدید نمود.

آژانس در ۱۰ نوامبر ۲۰۰۳ نامه ای را از ایران به همان تاریخ دریافت نمود که در آن اعلام داشت متن پیش نویس پروتکل الحاقی را براساس الگوی این پروتکل INFCIRC/۵۴۰ پذیرفته است. ایران خاطرنشان ساخت که آماده امضای پروتکل الحاقی است و تا زمان اجرایی شدن آن، طبق مفاد پروتکل عمل خواهد کرد. در همان روز، دولت ایران به مدیرکل آژانس اطلاع داد که تصمیم گرفته تمامی فعالیت های غنی سازی و بازفرآوری در ایران^۱ و به طور خاص تمامی فعالیت های سایت نطنز را به حالت تعلیق درآورد و مواد تزریقی برای فراوری های غنی سازی تولید نکند و اقلام مربوط به غنی سازی را وارد ننماید.

ب) فعالیت های راستی آزمایی

تبدیل اورانیوم: آژانس، اطلاعات اولیه مربوط به طراحی تأسیسات تبدیل اورانیوم (UCF) را که در مرکز فن آوری هسته ای اصفهان در ژوئیه ۲۰۰۰ در حال ساخت بود، دریافت نمود. این تأسیسات، از آن تاریخ به طور مستمر از نظر اطلاعات طراحی (DIQ) تحت نظارت و بازدید آژانس بوده است. ایران در ۹ اکتبر ۲۰۰۳ تأیید نمود که عملاً تمامی مواد مهم برای تبدیل اورانیوم بین سالهای ۱۹۸۱ و ۱۹۹۳ در آزمایشگاه تولید شده بود و این فعالیت ها در مرکز تحقیقات تهران و مرکز تحقیقات اصفهان انجام شده بود.

آزمایش های بازفرآوری: ایران در نامه مورخ ۲۱ اکتبر خود به پرتوافکنی UO_2 تهی شده و متعاقباً آزمایش های جداسازی پلوتونیوم در یک سلول داغ در ساختمان ایمنی هسته ای در مرکز تحقیقات تهران اشاره کرد. ایران در جلسات مورخ ۲۷ اکتبر تا اول نوامبر ۲۰۰۳، اطلاعات بیشتری را درباره این آزمایش ها ارائه نمود. بنا به گفته مقام های ایرانی این آزمایش ها بین سال های ۱۹۸۸ و ۱۹۹۲ با اکسید اورانیومی که در مرکز فن آوری هسته ای اصفهان با استفاده از اورانیوم معاف شده از پادمان در

---

^۱ بایستی توجه شود که در تاریخ ۲۱ اکتبر ۲۰۰۳، دولت ایران و وزرای خارجه فرانسه، آلمان و انگلستان در تهران یک بیانیه مشترک درمورد برنامه هسته ای ایران صادر کردند. در این بیانیه، ایران خاطرنشان ساخت که تصمیم گرفته است تا به طور داوطلبانه تمامی فعالیت های غنی سازی اورانیوم و بازفرآوری را آن طور که توسط آژانس تعریف شده، به حالت تعلیق درآورد (آژانس).

سال ۱۹۸۷ تهیه شده بود، انجام گردید. ایران توضیح داد که این آزمایش ها را برای یادگیری چرخه سوخت هسته ای و برای کسب تجربه در زمینه بازفرآوری شیمیائی انجام داده است. ایران در اول نوامبر ۲۰۰۳ موافقت نمود تا گزارش های حسابرسی تمام مواد هسته ای و اطلاعات مربوط به طراحی برای مرکز فن آوری هسته ای اصفهان و آزمایشگاه جابرابن حیان که همه این فعالیت ها را در بگیرد، تسلیم نماید. ایران در این تاریخ، همچنین نمونه های پلوتونیوم جداسازی شده و پرتودهی شده ای که هنوز بازفرآوری نشده بودند را در آزمایشگاه جابرابن حیان در اختیار بازرسان آژانس قرار داد.

غنی سازی اورانیوم با سانتریفیوژ گازی: ایران در فوریه ۲۰۰۳ وجود دو کارخانه غنی سازی سانتریفیوژ در دست ساخت در نطنز را تأیید نمود: کارخانه غنی سازی سوخت آزمایشی و یک کارخانه غنی سازی سوخت در مقیاس بزرگ تجاری. ایران در فوریه ۲۰۰۳ همچنین تأیید نمود که از کارگاه شرکت کالای الکتریک در تهران برای تولید اجزاء سانتریفیوژ استفاده شده است، اما توضیح داد که هیچ آزمایشی روی این اجزاء با استفاده از ماده هسته ای در شرکت کالای الکتریک یا در هر مکان دیگر در ایران انجام نشده است. بنا به گفته ایران، برنامه غنی سازی این کشور بومی و برپایه اطلاعات منابع آزاد بوده است. برای اولین بار، طی بازدید مورخ دوم و سوم اکتبر ۲۰۰۳ نقشه های سانتریفیوژ که قبلاً از سوی آژانس درخواست شده بود در اختیار آژانس قرار گرفت. ایران در نامه ۲۱ اکتبر ۲۰۰۳ خود تأیید نمود که تعداد محدودی آزمایش با استفاده از مقادیر کمی هگزافلوراید اورانیوم در سال های ۱۹۹۹ و ۲۰۰۲ در شرکت کالای الکتریک انجام داده است. در جلسه ای با حضور متخصصین فن آوری غنی سازی در خلال بازدید مورخ ۲۷ اکتبر تا اول نوامبر ۲۰۰۳، مقامات ایرانی توضیح دادند که آزمایشاتی که در شرکت کالای الکتریک انجام شده با استفاده از ۱/۹ کیلوگرم هگزافلوراید وارداتی بوده است. آژانس در این بازدید توانست با افراد مسئول تحقیق و توسعه سانتریفیوژ که در دوره زمانی ۱۹۹۲-۲۰۰۱ در این زمینه کار می کردند، برای روشن ساختن موضوعات مربوط به این فعالیت ها ملاقات نماید. ایران نسبت به ارائه اطلاعات مربوط به گزارش های تغییر در سیاهه و طراحی و ارائه مواد هسته ای برای راستی آزمایی آژانس در خلال بازرسی برنامه ریزی شده برای ۸ تا ۱۵ نوامبر ۲۰۰۳، موافقت نموده است. مشاهده ذرات اورانیوم با غنای بالا و پائین در نمونه برداری های انجام شده توسط آژانس از تأسیسات نطنز و شرکت کالای الکتریک، نشان گر وجود احتمالی ماده هسته ای اظهارنشده به آژانس می باشد. مقامات ایرانی، وجود این ذرات را به آلودگی ناشی از قطعات سانتریفیوژ وارداتی توسط

ایران نسبت دادند. آژانس در رابطه با تلاش هایش جهت راستی آزمایی این اطلاعات فهرست قطعات وارداتی و نیز قطعات تولیدشده در داخل و مواد و تجهیزاتی که ایران مدعی است منشأ آلودگی می باشند را درخواست نمود که ایران در اکتبر ۲۰۰۳ آن ها را ارائه کرد. آژانس فعالیت برای نمونه برداری دیگری را در اکتبر ۲۰۰۳ انجام داد که در آن همه قطعات عمده وارداتی و تولید داخلی و همچنین تجهیزات گوناگون تولید نمونه برداری شدند. مقامات ایرانی در جلسه ای در تاریخ اول نوامبر ۲۰۰۳، اظهار داشتند که همه مواد هسته ای در ایران به آژانس اعلام شده، اورانیوم با استفاده از سانتریفیوژ بیش از ۱/۲٪ اورانیوم ۲۳۵ غنی سازی نشده و لذا آلودگی نمی تواند ناشی از فعالیت های داخلی باشد. آژانس اکنون درباره منشأ قطعات و تجهیزاتی که ایران ادعا می کند منشأ آلودگی اورانیوم با غنای بالا است، اطلاعاتی به دست آورده است. آژانس به رسیدگی خود برای تعیین منشأ آلودگی اورانیوم با غنای بالا و اورانیوم با غنای پائین از جمله از طریق پیگیری با دیگر طرف های مربوطه ادامه خواهد داد.

غنی سازی لیزری: ایران به آژانس اجازه داد تا در ماه اوت ۲۰۰۳ از یک آزمایشگاه واقع در لشکرآباد که ایران در اصل آن را برای تحقیق گداخت لیزری و طیف نمایی (اسپکتروسکوپی) لیزری توصیف کرد اما برای تحقیق و توسعه و تولید لیزرهای تبخیر مس تغییر یافت، بازدید نماید. ایران در نامه ۱۹ اوت ۲۰۰۳ خود به آژانس توضیح داد که یک برنامه اساسی تحقیق و توسعه پیرامون لیزر داشته است، اما در حال حاضر هیچ برنامه ای برای جداسازی لیزری ایزوتوپ ندارد. مقامات ایرانی در پاسخ به پرسش های آژانس در خلال مذاکرات صورت گرفته در روزهای دوم و سوم اکتبر، تأیید نمودند که ایران تجهیزات مربوط به لیزر برای مرکز تحقیقات هسته ای تهران را از دو کشور وارد و نصب کرده است. بازرسان آژانس در ۶ اکتبر ۲۰۰۳ اجازه یافتند تا از لشکرآباد نمونه برداری محیطی مورد درخواست آژانس در اوت ۲۰۰۳ را به عمل آورند. بازرسان همچنین از یک انبار در مرکز کشاورزی و دارویی کرج وابسته به سازمان انرژی اتمی ایران بازدید به عمل آوردند. مقامات ایرانی توضیح دادند تجهیزاتی که در سال ۲۰۰۰ وارد گردید، هرگز استفاده نشده و اکنون به دلیل این که قرارداد مربوط به عرضه توسط شریک خارجی در سال ۲۰۰۰ خاتمه یافته، برای عودت به تولیدکننده بسته بندی شده است. بعداً در خلال بازدید بازرسان از تهران، به آن ها اطلاع داده شد که تجهیزات مربوط به آزمایشگاه وارداتی در سال ۱۹۹۲ برای بازرسی و نمونه برداری محیطی و افراد ذی ربط در این طرح ها برای مصاحبه در

دسترس می باشند. بنا به گفته مقامات ایرانی، همه تجهیزات در ماه می سال ۲۰۰۳ برچیده شده و همراه با فلز اورانیوم، برای انبار شدن به کرج منتقل شد. تجهیزات و فلز در تاریخ ۲۸ اکتبر ۲۰۰۳ در کرج به بازرسان ارائه شد. ایران در جلسه اول نوامبر ۲۰۰۳ در مورد تسلیم همه گزارش های تغییرات در سیاهه و اطلاعات مربوط به طراحی و ارائه مواد هسته ای برای راستی آزمایی آژانس در طول بازرسی برنامه ریزی شده در مقطع زمانی هشتم تا ۱۵ نوامبر ۲۰۰۳، موافقت نمود.

برنامه راکتور آب سنگین: مقامات ایران در ۱۲ ژوئیه، مشخصات فنی راکتور تحقیقات هسته ای که گفته شد برپایه طراحی داخلی بوده و قرار است در اراک ساخته شود را ارائه کرد. هدف از این راکتور، تحقیق و توسعه و نیز تولید رادیوایزوتوپ ها برای مصارف پزشکی و صنعتی اعلام شد. ایران توضیح داد که تلاش نموده است تا برای جایگزینی راکتور تحقیقاتی قدیمی در مرکز تحقیقات هسته ای تهران به یک راکتور از خارج دست یابد، اما این تلاش ها با شکست روبرو شده است و این که ایران بنابراین نتیجه گرفت که تنها جایگزین، یک راکتور آب سنگین است که بتواند از آن برای تولید داخلی UO_2 و زیرکونیوم استفاده نمود. در خلال بازدید ماه ژوئیه ۲۰۰۳، نقشه های IR-۴۰ به بازرسان آژانس ارائه گردید.

ج) یافته ها

- برنامه هسته ای ایران، آن گونه که اکنون آژانس می فهمد، عملاً چرخه سوخت هسته ای کامل شامل فعالیت های معدنی مربوط به اورانیوم و اکتشاف و استخراج آن، تبدیل، غنی سازی، تولید سوخت، تولید آب سنگین، یک راکتور آب سبک، یک راکتور آب سنگین و تأسیسات تحقیق و توسعه مربوطه می باشد.

- اکنون مشخص شده است که ایران برای مدت ۱۸ سال برنامه غنی سازی اورانیوم با سانتریفیوژ و برای ۱۲ سال برنامه غنی سازی با لیزر را توسعه می داده است. در این زمینه، ایران پذیرفته است که مقادیر کمی از اورانیوم با غنای پائین را با استفاده از فرآیندهای سانتریفیوژ و لیزر تولید کرده است و در ارائه گزارش تعداد زیادی از فعالیت های مربوط به تبدیل، تولید و پرتودهی با استفاده از مواد هسته ای شامل جداسازی مقدار کمی پلوتونیوم تصور کرده است. از زمان آخرین گزارش مدیرکل، تعداد دیگری از قصورها مشخص شده است.

- ایران به عنوان اقدامات اصلاحی، به تسلیم گزارش های مربوط به تغییرات در سیاهه برای همه این فعالیت ها، ارائه اطلاعات مربوط به طراحی برای تأسیساتی که این فعالیت ها در آن ها انجام شده، ارائه همه مواد هسته ای برای راستی آزمایی آژانس در بازرسی های آتی و اجرای سیاست مبتنی بر همکاری و شفافیت کامل، متعهد شده است.

د) ارزیابی و اقدامات بعدی

- با آن که اغلب موارد قصور مشخص شده تا این تاریخ دربرگیرنده مقادیر محدودی از مواد هسته ای بوده است، اما این موارد مربوط به حساس ترین جنبه های چرخه سوخت هسته ای شامل غنی سازی و بازآوری بوده است. این مواد قبل از آن که برای اهداف تسلیحاتی مناسب باشند، نیازمند فرآوری بیشتری هستند.
- دولت ایران، مدیرکل را مطلع ساخت که این کشور اکنون سیاست شفاف سازی کامل را درپیش گرفته و تصمیم دارد تصویر کاملی از تمامی فعالیت های هسته ای خویش را به آژانس ارائه کند. از آن زمان تاکنون، ایران از خود همکاری فعالانه و شفاف نشان داده است. این امر به ویژه با توجه به اعطای دسترسی نامحدود به آژانس از جانب ایران به تمام محل های مورد درخواست آژانس، ارائه اطلاعات و شفاف سازی در رابطه با منشأ تجهیزات و اجزای وارداتی، و در دسترس قراردادن اشخاص برای مصاحبه معلوم می گردد. این تحول، مورد استقبال است.
- اینک، آژانس تمامی اقدامات ضروری را انجام خواهد داد تا تأیید نماید که اطلاعات ارائه شده از سوی ایران در مورد فعالیت های هسته ای گذشته و حال خود، صحیح و کامل می باشد. تا امروز، هیچ شاهدی وجود ندارد که نشان دهد مواد و فعالیت های هسته ای اظهارنشده در گذشته با برنامه سلاح های اتمی مرتبط است.
- در این چارچوب، از ایران درخواست شده است که به سیاست همکاری فعال خود از طریق پاسخگویی به تمامی سؤالات آژانس و نیز در دسترس قراردادن محل ها، اطلاعات و افرادی که از نظر آژانس ضروری تشخیص داده شوند، ادامه دهد. یکی از موضوعاتی که نیازمند تحقیقات فوری می باشد، منشأ آلودگی اورانیوم با غنای بالا و پائین می باشد. آژانس قصد

دارد این موضوع را با تعدادی از کشورها که همکاری آن‌ها برای حل و فصل مسأله حیاتی می‌باشد، پیگیری نماید.

- اعلام اخیر ایران مبنی بر قصد این کشور برای انعقاد پروتکل الحاقی و اقدام مطابق با مقررات پروتکل تا زمان لازم الاجراء شدن آن، تحولی مثبت به شمار می‌رود. پیش‌نویس پروتکل الحاقی اکنون به شورای حکام تقدیم شده است تا مورد ملاحظه قرار گیرد.
- همچنین از تصمیم ایران مبنی بر تعلیق فعالیت‌های مرتبط با غنی‌سازی و بازفرآوری استقبال می‌شود. آژانس قصد دارد در چارچوب موافقت‌نامه پادمان و پروتکل الحاقی، صحت اجرای این تصمیم از سوی ایران را مورد تأیید قرار دهد.

۲. بیانیه جمهوری اسلامی ایران در شورای حکام^۱

ما از این گزارش ناخشنود شدیم، چرا که تصور می‌کنیم با تمرکز نامتناسب برگزیده از بسیاری جهات راه زیادت پیموده و به طور کامل و شاخص، چرخش سیاست و اقدامات ایران در بیست و یک اکتبر را انعکاس نداده است. سفیر ژاپن خاطرنشان ساخت که کشورش تنها قربانی سلاح‌های هسته‌ای است. این یک واقعیت مهم تاریخی است که همه ما باید آن را دائماً به خاطر بسپاریم.

با فرض آن همه قربانی سلاح‌های هسته‌ای در ژاپن و همچنین تأثیر و نفوذ رفاه اقتصادی و آرامش دو یا سه دهه‌ای این کشور، سؤال این است که آیا این اقدام آژانس بوده که تاکنون آن را به این جمع بندی رسانده که برنامه هسته‌ای ژاپن منحصراً صلح‌آمیز است؟ تا آنجا که ما می‌دانیم، پاسخ این سؤال منفی است. از این رو، تعهد ایران در قبال موضوع عدم اشاعه سلاح‌های هسته‌ای کاملاً وثیق و استوار است. شالوده این تعهد، نه تنها پایبندی به قراردادهای و معاهدات بر پایه دکترین دفاعی و استراتژیک آن است، بلکه مبتنی بر اصول و منویات دینی ماست.

ما مصمم به ادامه همکاری نزدیک و فعالانه با آژانس در جهت حل و فصل تمام موضوعات باقی مانده براساس مفاد پروتکل الحاقی هستیم. ما در انتظار ارتقاء اعتماد بین المللی و افزایش همکاری‌های جهانی در زمینه فناوری هسته‌ای بر طبق ان.پی.تی هستیم. برنامه هسته‌ای ما توأم با قصور ما در گزارش آزمایشات علمی مان در زمینه هسته‌ای باید به طور صحیح در قالب اوضاع و احوال مدیریت داخلی پس از انقلاب و سیاست‌های بین المللی مورد قضاوت قرار گیرد. ما در ایران، از شجاعت لازم برای ارائه اطلاعات داوطلبانه و اذعان به قصور در ارائه گزارش پیرامون آن چه براساس موافقت نامه پادمان باید به آژانس می‌گفتیم، برخوردار بودیم.

توجه به این نکته مهم است که آزمایشات گزارش نشده ما غیرقانونی نبوده است، آن‌ها تماماً قانونی و شامل آزمایشات علمی کاملاً بی‌خطر بوده‌اند. این واقعیت که ما آن‌ها را گزارش و اظهار نکردیم، یک قصور است. ما حس مسئولیت‌شناسی خود در مورد این قصور را با اتخاذ اقدامات اصلاحی نشان دادیم و این کار را در قالب همکاری کامل با آژانس ادامه خواهیم داد.

---

^۱ این بیانیه توسط علی اکبر صالحی، سفیر و نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد آژانس بین المللی انرژی اتمی قرائت شده است.

بدون تلاش برای شانه خالی کردن از مسئولیت، باید بگوییم که در مذاکرات خود با بسیاری از هیئت‌ها در شورای حکام تفاهم نسبتاً زیادی برای تحرکات معطوف به اعمال محدودیت‌ها مشاهده می‌شود که ناشی از این قصور به نظر می‌رسد. با فرض گستره و شدت محدودیت‌های غیرقانونی فزاینده علیه دسترسی ایران به فناوری هسته‌ای و سایر فناوری‌های مربوطه طی ربع قرن گذشته، آیا از ایران انتظار می‌رفت از حق مسلم و انکارناپذیر خود چشم‌پوشی کند؟ آیا هیچ کشوری در این شورای حکام، این کار را انجام می‌دهد؟ اظهاراتی که در شورای حکام بیان می‌شوند، به خوبی بیان‌گر این واقعیت‌اند که رژیم‌های عدم‌اشاعه به مثابه یک خیابان دوطرفه هستند و باید بین حقوق و مسئولیت‌های هریک از طرف‌های متعاقد، موازنه‌ای برقرار باشد. این واقعیت که ایران به رغم محروم شدن ناروا و توجیه‌ناپذیر از حق اساسی خود همچنان نسبت به ان‌پی‌تی و اهداف مصرح در پادمان متعهد مانده است، حاکی از عمق تعهد ایران به معاهده عدم‌اشاعه سلاح‌های هسته‌ای است. درک این موضوع که هریک از اعضای درصورت مواجهه با شرایط مشابه به تعهد بی‌چون و چرای خود در قبال معاهده ادامه خواهند داد، دشوار است.

آقای رئیس، اجازه می‌خواهم به نقطه نظرات پایانی خود بپردازم:

۱. ما با آشکارسازی تمام‌فعالیت‌های صلح‌آمیز گذشته خود و همچنین اعلام تمایل نسبت به امضای پروتکل الحاقی، سعی وافری در کسب اعتماد جامعه بین‌المللی نموده ایم. ما انتظار داریم این گام‌های اساسی با خاتمه بخشیدن به تمام تحریف‌ها و قلب واقعیت‌ها درمورد برنامه هسته‌ای ایران و رفع محدودیت‌های فراروی دسترسی آن به فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای و شناسایی قابلیت و توانمندی‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ما در تمام مجامع مربوطه بین‌المللی، به طور متقابل پاسخ داده شود.

۲. استقلال و بی‌طرفی آژانس باید دست‌نخورده باقی‌بماند، به نحوی که قادر به انجام مسئولیت‌ها و وظایفش در زمینه راستی‌آزمایی و ارتقاء فعالیت‌ها در عرصه فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای گردد.

۳. افزون بر دو دهه، ایران در معرض شدیدترین تحریم‌های غیرقانونی در مورد مواد و فناوری‌های لازم برای فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای بوده است. در نتیجه، برنامه قانونی و صلح‌آمیز ما چاره‌ای جز اتخاذ روش‌های محتاطانه نداشت. درحالی که بایستی به تعهدات

خود عمل می کردیم، کوچک ترین تلاش ما برای تهیه و تولید مواد مورد نیازمان به شدت تحت مراقبت قرار داشت و با آن مقابله می شد.

۳. بیانیۀ عدم تعهد در شورای حکام

۱. شاخهٔ نم در وین، تصمیم جمهوری اسلامی ایران مبنی بر الحاق به پروتکل الحاقی در پی تعهداتش به موجب سند GOV/۲۰۰۳/۷۷ را مورد توجه قرار می دهد. این تصمیم نشان می دهد که ایران آمادگی دارد به طور داوطلبانه، برطبق مفاد پروتکل تا زمان لازم الاجراء شدن آن عمل نماید.
۲. به نیابت از اعضای نم در وین، مایلم مراتب قدردانی جنبش را از آقای دکتر محمد البرادعی و دبیرخانه به خاطر گزارش به شورای حکام درخصوص مسائل پادمانی در جمهوری اسلامی ایران همان گونه که در سند GOV/۲۰۰۳/۷۵ آمده است، اعلام دارم.
۳. نم این گزارش جامع را مورد توجه قرار می دهد و به قصورات گذشتهٔ ایران توجه می نماید. این گزارش همچنین به طور آشکار از افزایش همکاری بین ایران و آژانس و این که ایران به افزایش همکاری هایش از طریق اتخاذ اقدامات اصلاحی برای اصلاح و حل و فصل مسائل موجود ادامه داده، سخن گفته است.
۴. در ارتباط با موارد مطرح در قطعنامهٔ (GOV/۲۰۰۳/۶۹) که از جمله گفته شده به منظور حصول اطمینان از راستی آزمایشی آژانس در مورد عدم انحراف مواد هسته ای ایران و این که ایران به اصلاح تمام موارد قصور شناسایی شده توسط آژانس پردازد و همکاری کامل با آژانس به منظور تضمین راستی آزمایشی پایبندی ایران در قبال موافقت نامهٔ پادمان ایران از طریق اتخاذ تمام اقدامات لازم تا پایان اکتبر ۲۰۰۳ داشته باشد، نم با قدردانی این نکته را مورد توجه قرار می دهد که ایران چنان اقداماتی را که شامل موارد ذیل است، انجام داده است:
  - ایران، تمام مواد و اجزای مربوط به برنامهٔ غنی سازی را از جمله تجهیزات و اجزایی که گفته می شد به ذرات اورانیوم با غنای بالا آلوده شده (بند ۳۴ گزارش)، در ۲۳ اکتبر ۲۰۰۳ به طور کامل اظهار و اعلام کرده با آژانس در شناسایی منشأ و تاریخ دریافت این واردات و اماکنی که ذخیره سازی در آن ها صورت گرفته و این مواد در آن ها به کار گرفته شده، همکاری نموده است (بند ۵۱ گزارش).
  - ایران، اجازهٔ دسترسی نامحدود و فراتر از تعهدات قانونی اش از جمله اجازهٔ نمونه برداری های محیطی را به آژانس جهت بازرسی تمام اماکنی که برای بررسی

صحت و سقم اظهاریه های ایران از ابتدای ماه اکتبر ۲۰۰۳ لازم می دانسته، اعطاء نموده است. این بازرسی شامل مجتمع صنعتی کلاهدوز (بند ۱۰ گزارش) هم می شده است.

- ایران به مسائل ناشی از نتیجه گیری متخصصان آژانس مبنی بر این که ایران برای توسعه فناوری غنی سازی تا سطح کنونی بایستی آزمایش هایی را بر روی سانتریفیوژهای گازی انجام داده باشد، اذعان نموده و آن ها را حل و فصل کرده است (بند ۳۲ گزارش).

- ایران در ارتباط با انجام آزمایشات تبدیل اورانیوم، اطلاعات کاملی را طی روزهای ۹ و ۲۳ اکتبر ارائه کرده است (بندهای ۱۱ و ۱۶ گزارش).

- ایران سایر اطلاعات و توضیحات مشابه را ارائه نموده و درحال برداشتن گام هایی دیگر است که از سوی آژانس برای حل و فصل تمام مسائل باقی مانده درخصوص مواد و فعالیت های هسته ای از جمله نتایج نمونه برداری های محیطی ضروری تشخیص داده شده است. این اطلاعات نیز در ۲۳ اکتبر ارائه شده است (بند ۱۶ گزارش).

۵. در این راستا، نم خرسند است که ایران به طور فعال با آژانس همکاری کرده و تمام قصورات را اصلاح و اقدامات فوری و ضروری مورد درخواست قطعنامه را به رغم آن که برخی از آن ها فراتر از تعهدات قانونی کنونی آن است، انجام داده است. نم همچنین از آن خرسند است که این سطح از همکاری ها منتج به این اظهار از سوی آژانس شده است که تا این تاریخ هیچ گواه و مدرکی دال بر ارتباط مواد و فعالیت های هسته ای پیش تر اظهار نشده با برنامه سلاح های هسته ای وجود ندارد.

۶. در این ارتباط، مایلم یادآوری کنم که وزرای خارجه نم در اجلاس مورخ ۲۶ سپتامبر ۲۰۰۳ در نیویورک، از افزایش همکاری بین آژانس بین المللی انرژی اتمی و جمهوری اسلامی ایران استقبال کرده بودند. در این راستا، آن ها همچنین ایران را به ادامه این همکاری ها ترغیب و از تمام کشورها خواسته اند مدیر کل آژانس را در ایجاد چارچوبی همراه با مشورت و رایزنی با

- ایران جهت پایان بخشیدن به تمام مسائل باقی مانده مساعدت نمایند. نم مجدداً تأکید می کند که این فرایند باید در اسرع وقت منتج به یک جمع بندی صحیح و دقیق گردد.
۷. نم از بیانیه مشترک در پایان سفر وزرای امور خارجه فرانسه، آلمان و انگلیس به جمهوری اسلامی ایران که طی آن درخصوص اتخاذ تدابیری برای حل و فصل تمام مسائل باقی مانده آژانس درخصوص برنامه هسته ای ایران و همچنین افزایش اعتماد برای همکاری مسالمت آمیز در عرصه هسته ای توافق به عمل آمد، استقبال می کند.
۸. نم به این واقعیت توجه می کند که آن ها همچنین متعهد شدند با ایران در جهت ارتقای امنیت و ثبات در منطقه از جمله ایجاد منطقه عاری از سلاح های کشتار جمعی در خاورمیانه همکاری کنند. نم، حمایت کامل خود را از ایجاد سریع چنین منطقه ای در منطقه برپایه قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل و مجمع عمومی در این ارتباط بار دیگر اعلام می نماید. نم، یک بار دیگر از تمام طرف های ذی ربط می خواهد گام های فوری و عملی در جهت تحقق این هدف بردارند و از اسرائیل می خواهد تمام تأسیسات هسته ای را فوراً تحت نظارت پادمان جامع آژانس قرار دهد.
۹. نم، اعلام تعلیق داوطلبانه فعالیت های غنی سازی را از سوی ایران به عنوان یک اقدام اعتمادساز مورد توجه قرار داد. به همین ترتیب، نم اعلام قصد ایران مبنی بر الحاق به پروتکل الحاقی و اقدام مطابق با مفاد این پروتکل تا زمان لازم الاجراء شدن آن را به عنوان یک تحول مثبت، مورد توجه قرار می دهد (بندهای ۱۸ و ۵۴ گزارش).
۱۰. نم، حق اساسی و انکارناپذیر تمام کشورهای عضو را برای توسعه انرژی هسته ای در مقاصد صلح آمیز مجدداً مورد تأکید قرار می دهد. نم، همچنین اهمیت زیادی برای ایجاد توازن متناسب بین حقوق و تعهدات کشورهای عضو قائل است.
۱۱. نم، به ترغیب استمرار همکاری شتاب یافته بین ایران و آژانس با حمایت دیگر کشورهای عضو در جهت حل و فصل کامل موضوع ادامه می دهد. نم، همچنان تأکید می کند که این موضوع از طریق گفتگوهای سازنده درچارچوب آژانس باید در اسرع وقت حل و فصل شود. لزوم اتخاذ هرگونه تصمیم در شورای حکام بر اساس اجماع و منطبق با روح چندجانبه گرایی

و قطعنامه هایی که مورد توافق چند جانبه قرار دارند، برای نم حائز کمال اهمیت است. در این ارتباط، نم آماده همکاری در جهت نیل به این هدف است.

۱۲. نم، اعتماد کامل خود را نسبت به مدیرکل و توانایی او در انجام بی طرفانه، مؤثر و حرفه ای وظایفش همچنان اعلام می نماید.

۱۳. نم از کشورهای عضو می خواهد تا از ماهیت فنی آژانس، منطبق با نقش تعیین شده برای آن در اساسنامه دفاع نموده و در ارتباط با اختیارات مربوط به راستی آزمایی آن، بر این باور و اعتقاد باشند که فعالیت های آژانس باید منطبق با موافقت نامه پادمانی مربوط به کشورهای عضو باشد.

۱۴. نهایتاً این که مایلم اظهارات ایراد شده اینجانب در این اجلاس، به طور کامل در سوابق و اسناد آن انعکاس یابد.

۴. قطعنامه شورای حکام^۱

شورای حکام

۱. از همکاری فعال، باز و پاسخ مثبت ایران به خواسته های شورا مندرج در قطعنامه مورخ ۱۲ سپتامبر ۲۰۰۳ استقبال و تأکید می کند اظهارنامه ایران که توسط آژانس مورد بازرسی و نظارت قرار خواهد گرفت به تصویر صحیح، کامل و نهایی از برنامه های گذشته و حال ایران منجر خواهد شد.
۲. از قصورها و نقض تعهدات ایران در پایبندی به مفاد موافقت نامه پادمانی خود، آن گونه که مدیرکل گزارش داده است، شدیداً ابراز تأسف می کند و از ایران می خواهد به تعهدات خود تحت موافقت نامه پادمان هم در لفظ و هم در عمل پایبند باشد.
۳. اظهارات مدیرکل را مبنی بر این که ایران اقدامات خاصی را در اجرای بند ۴ قطعنامه مورخ ۱۲ سپتامبر ۲۰۰۳ انجام داده است، مورد توجه قرار می دهد.
۴. از مدیرکل می خواهد تمام تدابیر لازم را به کار گیرد تا تأیید کند که اطلاعات ارائه شده از سوی ایران درباره فعالیت های هسته ای گذشته و حال این کشور، صحیح و کامل بوده و مسائل باقی مانده را حل کند.
۵. دیدگاه مدیرکل را مبنی بر این که لازمه دستیابی به این هدف داشتن یک سیستم قوی نظارت و تأیید است، تأیید می کند. یک پروتکل الحاقی به همراه سیاست شفافیت کامل و آشکار از سوی ایران، ضروری است.
۶. تکرار می کند که همکاری فوری، کامل و نزدیک تمامی کشورهای ثالث با آژانس در جهت روشن شدن مسائل باقی مانده برنامه هسته ای ایران، ضروری است.
۷. از ایران می خواهد تمام اقدامات اصلاحی لازم را به صورت فوری و به منظور همکاری کامل با آژانس در اجرای تعهد ایران به افشای کامل و اعطای دسترسی نامحدود، اتخاذ نماید و شفافیت لازم را به منظور انجام کار قابل ملاحظه آژانس برای ارائه و حفظ اطمینان های درخواست شده توسط تمامب اعضا ارائه نماید.

---

^۱ Gov/۲۰۰۳/۸۱،۲۶November۲۰۰۳

۸. تصمیم می‌گیرد که هرگونه تکرار قصور جدی از سوی ایران باید روشن شود و این شورا باید فوراً تشکیل جلسه دهد و با در نظر گرفتن و مشورت با دبیرکل، تمامی گزینه‌های در دسترس خود را براساس اساسنامه آژانس و موافقت نامه پادمان ایران بررسی کند.
۹. از تصمیم ایران مبنی بر امضای پروتکل الحاقی ابراز خرسندی می‌کند و بر اهمیت حرکت سریع ایران در تصویب پروتکل و اجرای موقت آن و همچنین ارائه اظهارنامه مورد نیاز در چارچوب زمانی تعیین شده تأکید می‌کند.
۱۰. از تصمیم داوطلبانه ایران مبنی بر تعلیق فعالیت‌های مرتبط با غنی‌سازی و بازفراوری اورانیوم استقبال می‌کند. از ایران می‌خواهد کاملاً و به نحوی قابل اثبات به آن پایبندی نشان دهد و بر پذیرش دعوت ایران از مدیرکل به منظور بازرسی از اجرای چنین تصمیمی و ارائه گزارش آن تأکید می‌کند.
۱۱. از دبیرکل می‌خواهد که گزارش جامعی را در خصوص اجرای این قطعنامه تا اواسط ماه فوریه ۲۰۰۴ یا زودتر، برای بررسی توسط اجلاس ماه مارس شورای حکام تهیه نماید.
۱۲. تصمیم می‌گیرد تا موضوع همچنان در دستور کار آن باشد.